

LBRIS

We know
books

Kenji Miyazawa, *Ginga tetsudō no yoru*

Copyright © 2025 by ALICE BOOKS, pentru prezenta ediție
în limba română

All rights reserved. No part of this book may be used or reproduced in
any manner whatever without written permission except in the case of
brief quotations embodied in critical articles or reviews.

Pe copertă: Utagawa Hiroshige, *Feribotul Kawaguchi și templul Zenkoji*
Corectură: Lucia Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași
www.alicebooks.ro
hello@alicebooks.ro
Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MIYAZAWA, KENJI

Călătorie nocturnă pe Râul Argintat al Cerului / Kenji Miyazawa; trad.
din lb. japoneză și note de Raluca Nicolae. - Valea Lupului: Alice Books,
2025

ISBN 978-630-6676-35-4

I. Nicolae, Raluca (trad.; note)

821.521

Kenji Miyazawa

Călătorie nocturnă pe Râul Argintat al Cerului

Traducere din limba japoneză și note
de Raluca Nicolae

2025

Cuprins

1. Lecția de după-amiază	9
2. Tiparnița	15
3. Acasă	19
4. Noaptea Festivalului Stelelor	23
5. Stâlpul Cerului	31
6. Stația Calea Lactee.	35
7. Crucea Nordului și costișa din era pliocen.	41
8. Vânătorul de păsări	51
9. Biletul lui Giovanni.	61

Lecția de după-amiază

— Poate cineva să-mi spună ce este această panglică albă și pâcloasă pe care unii au asemănat-o cu un râu¹, iar alții cu o dâră de lapte²? s-a adresat profesorul clasei, arătând spre puzderia de puncte albicioase ce se întindea de-a curmezișul unei hărți astronomice mari și negricioase, agățată de tablă.

1. În japoneză, Calea Lactee poartă denumirea de Amano Kawa (Râul Celest). În titlul cărții, autorul o numește Râul Argintat.
2. În mitologia greacă se spune că Zeus, care știa că laptele unei zeițe putea conferi puteri divine, îl rugase pe Hermes să-l pună pe micul Heracle să sugă la sânul Herei, care dormea, numai că zeița, trezindu-se brusc cu un copil necunoscut, l-a dat iute la o parte, iar din laptele scurs s-a născut Calea Lactee.

LIBRIS | We know books

Campanella¹ a fluturat primul mâna, urmat de vreo alți patru-cinci elevi. Giovanni era și el pe cale să ridice mâna, dar și-a lăsat-o iute în jos. Citise mai demult într-o revistă că formațiunea aceea luminoasă este alcătuită din stele. Din păcate, de la o vreme încoace se cam lupta cu somnul și nu mai avea răgaz să stea cu nasul în cărți – nu că ar fi avut vreuna. De fapt și de drept, se simțea deusolat și nu prea mai ținea pasul cu clasa.

Profesorul l-a luat imediat la ochi.

— Ia să te vedem, Giovanni...

Giovanni a țâșnit în sus ca un arc, dar, odată ce s-a pomenit în picioare, în văzul tuturor, s-a cam fâstâcit și răspunsurile i s-au învălmășit în cap. Zanelli, care stătea în fața lui, s-a întors spre el, rânjindu-i în nas. Giovanni a simțit cum inima i-o ia la galop și s-a îmbujorat imediat.

Profesorul l-a întrebat din nou:

— Dacă ar fi să cercetăm Calea Lactee printr-un telescop, ce crezi, mă rog, că am vedea?

Giovanni bănuia că stele, dar nu s-a aventurat să răspundă.

Dascălul, deloc încântat de prestația sa, și-a îndreptat privirea spre colegul său.

— Campanella! a făcut el.

Îndată ce și-a auzit numele, Campanella, care fluturase mâna cu atâta sârg, s-a ridicat șovăielnic în picioare, fără să dea vreun răspuns.

Surprins, profesorul l-a măsurat preț de câteva clipe, apoi, arătând spre hartă, a adăugat în grabă:

— Ei bine, dacă am privi printr-un telescop bine dotat această formațiune nebuloasă, numită Calea Lactee, am descoperi că este alcătuită dintr-o multitudine de stele mai mici. Corect, Giovanni?

Acesta a dat aprobator din cap, roșu la față ca racul, și, într-o clipă, ochii i s-au împăienjenit de lacrimi.

Știam! Bineînțeles că știam! și-a zis el. *Și Campanella știa! La urma urmei, tatăl lui e profesor la facultate. Scria asta și în revista pe care am răsfoit-o împreună când am fost la el acasă.* După ce citise articolul, Campanella o zbughise în biroul tatălui său și venise cu un ditamai tomul, pe care îl deschisese la Calea Lactee. Apoi, o bucată de vreme, studiaseră, muți de admirație, superbe fotografii din paginile întunecate, spuzite

1. Numele său ar putea fi o referire la Tommaso Campanella (1568-1639), filozof și teolog italian, cunoscut pentru lucrarea *Cetatea Soarelui*.

de punctișoare albe. *Nu se poate să fi uitat! Sigur, nici eu nu m-am înghesuit să răspund, dar asta din pricină că trebuie să muncesc pe rupte, iar diminețile și serile au ajuns pentru mine un adevărat chin. Chiar și când dau pe la școală, nu mai apuc să mă joc cu ceilalți sau să stau de vorbă cu Campanella. Pun capul jos că i s-a făcut milă de mine și intenționat n-a vrut să răspundă, ca să nu mă pună într-o lumină proastă.*

Giovanni a simțit o strângere de inimă atât pentru el, cât și pentru amicul lui.

— Așadar, a continuat profesorul, dacă e să ne gândim la Calea Lactee ca la un fluviu, atunci stelele ar fi firele de nisip sau pietrele de pe fund. Sau, altfel spus, dacă ar fi să ne imaginăm nebuloasa ca pe o tumultuoasă revărsare de lapte, de bună seamă că ar semăna izbitor de mult cu un râu celest. Carevasăzică stelele ar fi minusculele picături de grăsime ce plutesc la suprafața lapte-lui. Și atunci ce ar fi apa din râu? Ei bine, se pare că lumina izvorăște cu viteză amețitoare din șiruri succesive de goluri¹. De fapt, aici se găesc

1. Potrivit unor însemnări din 1924, autorul considera vidul drept elementul constitutiv al particulei subatomice nou descoperite, electronul. Miyazawa credea că și alte tipuri de materie, în afară de atomi și de

Soarele și Pământul. Prin urmare, noi înșine locuim în apele Căii Lactee, care, cu cât sunt mai adânci, cu atât capătă o nuanță mai închisă de albastru. Urmând aceeași logică, cu cât ne-am afla mai în străfunduri, pe fundul fluviului celest, și ne-am uita în toate direcțiile, cu atât aștrii cei mai îndepărtați ne-ar părea o aglomerare de stele albicioase și neclare. Priviți, vă rog, acest model.

Profesorul a arătat spre o lentilă uriașă, cu două suprafețe convexe unite, ce conținea mii de fire lucitoare de nisip.

— Calea Lactee are exact forma aceasta. Fiecare grăunte sclipitor de nisip reprezintă o stea luminoasă, asemenea Soarelui nostru, care s-ar afla, *grosso modo*, în mijloc, cu Pământul la oarecare distanță de el. Închipuți-vă că veniți noaptea și vă așezați în centru, uitându-vă prin lentilă în mai multe direcții. De pildă, aici, unde sticla-i mai subțire, n-o să găsiți decât o mână de firicele strălucitoare de nisip, adică doar câteva stele. În partea aceasta însă, unde sticla-i mai groasă,

molecule, ar putea exista având ca sursă primordială vidul, fapt ce a înlesnit posibilitatea existenței altor lumi centrate în jurul unui vid. Astfel, scriitorul a făcut legătura între conceptul științific și noțiunea bu-distă tradițională a vidului.

LIBRIS | We know books

o să vedeți mai mult nisip, adică aștri, iar cei mai îndepărtați vor arăta albi și încetoșați. Cam așa stau lucrurile cu Calea Lactee, dacă e să vă dau o explicație științifică. Desigur, trebuie să luăm în considerare atât dimensiunea acestei lentile gigantice, cât și stelele ce intră în alcătuirea galaxiei, dar, cum nu mai avem timp, o să vă spun mai multe data viitoare. Nu uitați că azi este Festivalul Stelelor. Vă invit pe toți să ieșiți și să priviți cu atenție cerul. Bun, atât pentru astăzi. Vă puteți pune la loc cărțile și caietele.

O vreme, elevii au trântit capacele băncilor, deschizându-le și închizându-le, și și-au așezat cărțile una peste alta cu mici bufnituri. Apoi, dintr-odată, s-au ridicat cu toții în picioare, au salutat și au ieșit din clasă.

2

Tiparnița

Pe când Giovanni pleca de la școală, șapte-opt colegi, în frunte cu Campanella, în loc să se întorcă acasă, se adunaseră într-un colț al curții, stând roată în jurul unui cireș. Puneau la cale să pornească în căutare de tărtăcuțe-șerpi¹, din care urmau să meșterească niște lampioane albăstrui,

1. *Trichosanthes cucumerina* este o plantă ierboasă, anuală, cu aspect de liană, ce poate ajunge până la 9 m lungime. Pe ea putem întâlni și flori masculine, și flori feminine, o caracteristică a cucurbitaceelor. Florile masculine sunt albe, elegante, de până la 30 cm lungime, răspândind un parfum puternic dimineața sau noaptea. Florile feminine sunt solitare și produc fructe fusiforme, curbate sau spiralate, cu suprafața ușor cetrată, atingând între 40 și 80 cm lungime.

căroră să le dea drumul pe apă în noaptea Festivalului Stelelor.

Giovanni le-a făcut cu mâna și a ieșit pe poarta școlii cu pași hotărâți. În casele din târgușor începuseră pregătirile pentru festivalul din acea seară. Pe la toate colțurile erau prinse globuri verzi, din crenguțe de tisă japoneză, și o sumedenie de lampioane erau agățate în crengi de chiparos.

În loc să se ducă direct acasă, Giovanni a cotit de trei ori pe străzile târgușorului și s-a îndreptat spre imprimerie. Acolo l-a salutat grăbit pe bărbatul în cămașă albă, lălâie, care făcea socoteli în biroul său înghesuit de la intrare, apoi, descălțându-se, a intrat și a deschis ușa de la capatul culoarului. Deși era ziua-n amiaza mare, toate luminile erau aprinse și câteva rotative duceau de zor. Fel de fel de oameni, unii cu bențițe în jurul capului, alții cu cozeroace trase pe ochi ca să-i protejeze de lumina puternică, munceau cu sânge, citind sau făcând socoteli într-un vacarm melodios, ce nu înceta niciodată.

Giovanni s-a dus la cel de-al treilea banc de lucru de la ușa și a făcut o plecăciune în fața bărbatului de acolo, care a cotrobăit după ceva de pe masă.

— Sper să te descurci cu asta, i-a zis, întinzându-i o bucată de hârtie.

Băiatul a luat de la piciorul bancului de lucru o cutiuță turtită, s-a ghemuit la perete, într-un colțșor din partea cealaltă a încăperii unde ardeau o sumedenie de lămpi și s-a apucat să cuileagă cu o pensetă literele puchinoase, nu mai mari de un bob de mei. Un bărbat cu șorț albastru a trecut prin spatele lui și l-a întrebat:

— Ai trebuință de lupă?

Patru-cinci lucrători din preajmă au rânjit glacial, pe mutește, fără să se obosească să se întoarcă spre el.

Când și când, Giovanni se oprea să se frece la ochi, apoi se întorcea la pigulit slove.

Cu puțin înainte ca orologiul să bată ora șase, băiatul a luat cutia turtită cu corpurile de literă pe care tocmai le culesese și a mai confruntat-o o dată cu fițuica din mână, după care i-a dus-o bărbatului de la bancul de lucru. Acesta i-a luat-o fără să zică nimic și a dat ușurel din cap.

Giovanni a făcut o plecăciune, a deschis ușa și a pornit-o spre pontaj. Bărbatul cu cămașă albă, la fel de tăcut, i-a pus în palmă un bănuț de argint. Puștiul s-a luminat pușintel la față, l-a